

Levensgevaarlijk

De resultaten van het project 'Veilig Dak '98' van de arbeidsinspectie zijn vastgelegd in een eindevaluatie waarvan de uitkomsten zelfs de TV hebben gehaald. Het werken op het dak is levensgevaarlijk is de conclusie van de inspecteurs. De staatssecretaris van Sociale zaken, Hoogervorst, is ingelicht met een stapel foto's waarop allemaal gevaarlijke situaties zijn vastgelegd. De staatssecretaris spreekt van "een beetje Macho cultuur" en "een kwestie van mentaliteit". De algemeen directeur van de Arbeidsinspectie noemt de resultaten van het project "Dramatisch".

Vijftig ongevallen zijn geregistreerd waarvan zes met dodelijke afloop. Dagelijks een ongeluk en om de twee weken een met dodelijke afloop is het gemiddelde. Voor het project zijn bijna vijfhonderd bouwplaatsen bezocht waarbij in 300 gevallen levensgevaarlijke situaties zijn geconstateerd. Dat is goed fout, dat is meer dan goed fout, het is ontoelaatbaar. De fout zit echter niet alleen bij de dakdekker tussen de oren maar bij alle bouwpartners. De Arbeidsinspectie heeft, als ware het Greenpeace, gemeten aan het einde van de pijplijn en de resultaten van de meting eenzijdig weergegeven. Ieder ongeval is er een teveel, laat daar geen misverstand over bestaan. Om echter uitsluitend te spreken van dakdekkers en de dakenbranche gaat te ver. Bij minder dan de helft van het aantal inspecties werden daadwerkelijk dakdekkers aangetroffen op het werk. Driekwart daarvan was aangesloten bij een brancheorganisatie, dat is dus éénderde van het aantal aangetroffen personen. In alle ander gevallen betrof het werknemers van aannemers, installateurs, staalbouwers etc. Ook ZZP'ers zijn aangetroffen.

De inspecteurs vermoeden dat het uitbesteden van werkzaamheden door dakdekkers een groeiende markt is waarin vooral de ZZP'er een snelle opmars maakt, mede gestimuleerd door de grotere dakdekkersbedrijven. Let wel, een vermoeden maar schijnbaar genoeg om dakdekkers aan de paal te nagelen.

Een redacteur van de Cobouw schreef een meer dan bijtend commentaar over dakdekkers die aangezet worden voor zichzelf te werken om aldus onveilig en flexibel ingezet te worden door het dakdekkersbedrijf waar ze voorheen in loondienst werkten. Als werden zij geronseld door een kruisje te tekenen, een kruisje dat staat voor mogelijk een dodelijke afloop. Aan het dak wordt door veel meer partijen gebouwd en op het dak wordt door nog meer partijen gewerkt dan uitsluitend dakdekkers. Naar mijn mening een bewijs dat de veiligheid op daken niet uitsluitend een zaak van de dakdekker is maar wel een waar de dakdekker zelf het meeste baat bij heeft. Een van de conclusies van de eindevaluatie is dat ook

de opdrachtgever, de hoofdaannemer en de uitvoerde werknemers aansprakelijk moeten worden gesteld. De arbeidsinspectie is vooralsnog niet bereid mee te denken over voor dakdekkers werkbare oplossingen. Zij houden vast aan de veiligheidsbegin-

sels: Eerst kijken of de oorzaak van het gevaar weggenomen kan worden. Is dat niet het geval dan moet het gevaar worden ingeperkt en is dat niet mogelijk dan pas mogen persoonlijke beschermingsmiddelen worden toegestaan.

De dakdekkers tenslotte is ook het nodige te verwijten. Veiligheid wordt niet of onvoldoende gedragen. Wanneer er alleen maar gemotiveerd zou zijn welke veiligheidsvoorzieningen zouden zijn getroffen op projecten dan zou al veel zijn gewonnen. Veiligheid is immers nog altijd het bewust omgaan met verantwoorde risico's. Wanneer een dakdekker geen antwoord kan geven op vragen aangaande veiligheid dan kan moeilijk beweerd worden dat hij zich bewust is van risico's, alle standaard VG-plannen en VCA certificaten ten spijt. Het geeft dakdekkers ook geen pas in een slachtofferrol te acteren. In Duitsland weigeren schoorsteenvegers werk wanneer er geen veiligheidsvoorzieningen zijn getroffen op het dak. Ook ramenlappers in Nederland weigeren steeds vaker ramen te lappen op meer dan 8 meter hoogte omdat het gewicht van de ladder en de hoogte niet van deze tijd meer zijn. Ik kom al langer op daken en zie dat dakdekkers steeds meer veiligheidsmaatregelen treffen. Bij lange na nog niet voldoende maar dakrandbeveiliging staat vaker op het dak dan pakweg vijf jaar geleden. Datzelfde geldt ook voor blusapparaten, schoenen en kleding. Niet dakdekker is een levensgevaarlijk beroep maar het werken op hoogte is gevaarlijk. Dakdekkersbedrijven moeten opdrachtgevers en andere bouwpartners aangeven hoe zij met dat risico omgaan. Ze moeten zich bewust zijn van het feit dat het niet aangeven van de risico's gevaar oplevert voor uitvoerenden en het imago van de branche. Een qua veiligheid negatief imago waar andere partijen dankbaar misbruik van kunnen maken.

Ton Berlee

Toezicht is de grootste zorg geworden

Destijds was Ton Berlee één van de personen die het onderwerp 'veiligheid' met een groot aantal artikelen in o.a. *Roofs* op de kaart heeft gezet en hij is dat nog steeds. Hoe staan we ervoor?

Ton Berlee

De aanleiding voor de column toen was de toon van het nieuws: het gemak om naar één partij te wijzen, de dakdekker. Een toon die nog altijd te snel wordt gehanteerd, waardoor de nuance ontbreekt. Columns schrijven gaat mij gemakkelijk af als ik me

ergens kwaad over maak. Zo maak ik me wel eens kwaad over makkelijk nieuws of kreten zonder enige verdieping. De kreet 'van het gas af', bijvoorbeeld. Niet omdat ik vind dat we goed bezig zijn, het moet anders, maar omdat gas niet het probleem is: dat is de energieconsumptie. Gas is nou net de meest schone fossiele brandstof, stop eerst eens met kolen voor die zogenaamde 'schone' elektriciteit. Kijk eens naar biologisch gas, of zoals KIWA adviseert: gas als opslagmedium tussen de energierijke zomer en de energiearme winter. Dan hoef je de bestaande infrastructuur niet te vernietigen. Over dat soort dingen dus.

Wat ik 20 jaar geleden heb geschreven, zou ik nu anders verwoorden. Ik zou de verantwoordelijkheid van dakdekkersbedrijven meer aan de kaak stellen: die is gelijk aan die van aannemers en opdrachtgevers. Dakdekkers zijn geen slachtoffer, ze zijn net zo goed oorzaak. In het stuk 'Levensgevaarlijk' komt het probleem van de ZZP'er om de hoek. Qua veiligheid op de bouwplaats is de ZZP'er nu onderdeel van de verplichte collectieve veiligheid. De bouwplaats is echt veel veiliger geworden, de laatste 20 jaar. Qua opleiding, pensioen, verzekeringen, bestaanszekerheid etc. zijn de problemen met ZZP'ers nog dezelfde. Nu het personeel weer de *bottleneck* is voor de groei wordt er verdiend, maar... het blijkt dat het

zogenaamde 'wegcontracteren' in steeds nieuwe vormen blijft opduiken. Zo kunnen we een digitaal platform of app voor dakdekkersactiviteiten opzetten, met een afdracht van 25% voor het bij elkaar brengen van vraag en aanbod, zoals Uber doet. Dan zijn al die ZZP'ers die dakdekkerswerk doen juridisch gezien geen dakdekkers meer en als het dan met de veiligheid fout gaat... dan is niemand thuis.

De Arbeidshygiënische strategie komt aan de orde en waar het veiligheid betreft is dat de rode lijn gebleven. De Arbeidsinspectie (tegenwoordig Inspectie SZW) is inmiddels geen partij meer voor controle, nog wel voor onderzoek en registratie. Toezicht op de bouw en de gebouwde omgeving is wat mij betreft de grootste zorg geworden als we het over veiligheid hebben. Al onze bouwregels zijn gebaseerd op veiligheid en gezondheid van de gebruikers en de mensen in de directe omgeving. Die veiligheid werd te vanzelfsprekend geacht, lijkt het. Met het onderzoek naar de brand in de Grenfell Tower is duidelijk geworden dat de rol van overheidsinstanties, ook in Nederland, te snel is afgebouwd. De veronderstelde zelfcontrole, de corrigerende rol van aansprakelijkheid, het heeft allemaal niet geleid tot een beter stelsel van kwaliteitszorg. Er wordt aan gewerkt en het besef begint, na enkele instortingen van vloeren, door te dringen.

In een jubileumuitgave is even terugkijken op de achterliggende periode gebruikelijk. Ik stel vast dat ik in die periode een beroepsdeformatie heb opgelopen. Ik zie nog altijd wat niet goed gaat, ik zie ook dat het beter is dan pakweg 20 jaar geleden. Ik houd me nu onder andere bezig met 'de transitie'. De gebouwen van toen die een nieuw jasje moeten krijgen. Een nieuwe, dynamische ontwikkeling, waar dezelfde fouten worden gemaakt en waar net als altijd toch vooruitgang wordt geboekt. Op naar het volgende jubileum. Ik voorspel alvast waar het tegen die tijd over gaat: over een 'gezond' gebouw. ■

Dit artikel kunt u lezen op www.roofs.nl